

Előfizetési árak:

Egész évre 10.— frt
Félévre 5.—
Negyedévre 2.50 —
Egy hóra 1.—
Egyes százn 4 kr.

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivé-
telével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és

kiadóhivatal:

Főpiacz, a város-
házzal szemben.

Hirdetések:

Egy hasábos petű
soronként 5 kr-ával
számíttatnak.

Apponyi — Horánszky ellen.

Debreczen, szeptember 17.

Apponyi Albert gróf végre-
valahára tiszta bort töltött azok
poharába, akik netán még min-
dig abban a reményben ringatták
magukat, hogy előbb-utóbb ő is
azok sorában fog harezolni, kik
Magyarország szabadelvű hala-
dását és közjogi békéjét hordoz-
zák szíviükön. Ipolyságon a leg-
határozottabb alakban, egyenesen
és közvetett uton is, megezáfolta
az ugynevezett fuzió szándékát,
— de még annak lehetőségét sem
koncezálja.

Horánszky Nándor, a nemzeti
párt elnöke, Szepsiben, egy hét-
tel a vezér legujabb nyilatkozata
előtt, erősen elítélte a néppárti
reakció népbolondító hajsza-
sát, nevezetesen a reviziós fész-
kelődéseket. Apponyi gróf ellen-
ben Ipolyságon kijelentette, hogy
a reviziót nyílt kérdésnek kívánja
tekinteni, és nem akadályoz meg
senkit abban, hogy a kötelező
polgári házasság eltörlését köve-
telje. (Mint a hogy páter Hock
János ugyanaz napon, ugyancsak
Ipolyságon kereken követelte is.)

Horánszky Szepsiben nyugodt,

tárgyilagos hangon szólt az ural-
kodó politika egyes részei ellen,
Apponyi gróf ellenben most is
személyeskedő, sértő, gunyolódó
volt mindenki és minden ellen, a
ki és a mi szabadelvű meg kor-
mánypárti.

Horánszky Szepsiben gazda-
sági alapon kívánta szervezni a
a jövő pártalakulást. Apponyi
gróf Ipolyságon határozottan per-
horreskálta ezt a methodust és a
maga részéről csak holmi „nem-
zeti” meg „erkölesi” motivumo-
kért rajong.

Horánszky egy szóval sem
említette az ugynevezett „nemzeti
aspirációkat”, Apponyi ellenben
a legélesebben domborította ki
ismét a közjogi, nevezetesen a
katonapolitikai ellentételeket. Kez-
dődik tehát újból az áldatlan köz-
jogi herce-hureza — akáresak
nagyobb gondja nem volna ennek
a szegény hazának, mint a csen-
dőr kardbojt színe és a katonai
akadémia leendő székhelye.

Horánszky, szepsi beszédében,
helylyel-közzel oly békés, előzé-
keny hangokat hallatott, hogy
nehányan, a kik különös látnoki
szimattal vannak megáldva, egye-
nesen a fuzió közvetítését olvas-

ták ki belőle. Apponyi gróf ezzel
szemben kijelenti, hogy a szabad-
elvű párt ellen kész a harezot
egész erővel folytatni, és kéri
elvtársait, mondjanak le a fuzió
gondolatáról. „A ki kegyelmet
kér: az menjen oda! Engem —
ugymond — e disztelen menet
élén nem fog látni soha senki!”
Nemde feltűnő ez az éles hang,
egy héttel a szepsi beszéd után?
Akáresak ebben is egyenesen
Horánszkyt, a pártelnököt, akarta
volna dezavualni; Apponyi gróf,
a párt vezér . . . .

Azok a lényeges különbségek,
melyek a két párt-társ és elvbarát
(?) legutóbbi nyilatkozatai közt
fennállanak, újból éles világítást
vetnek a nemzeti párt zilált belső
viszonyaira, másrészt megmutat-
ják azt, mily alapos volt azok-
nak a tanácskozása, akik régtől
fogva kétségbe vonták a fuzió
lehetőségét.

A ki eddig még fuzióról ál-
modott, olvassa el az ipolysági
megnyilatkozást és elmélkedjék
csöndesen az Apponyi gróf „igazi”
szabadelvűségéről, ’67-es hűségé-
ről, meg aztán a nemzeti párt
vezetésének híres — egységéről.

TÁRGZA.

Csokonai mint tudós.

Tudós és poéta. Sokak előtt szinte
hihetetlenül hallatszik így együtt a kettő
és bizonyára nem egy ember fejét, olvas-
ván a pályakérdést, melyet a „Csokonai-
kör” a Kazinczy-alapítványból kitűzött,
— mely a maga egészében ekkép hang-
zik: „Csokonai Vitéz Mihály, mint tudós.”

Megszoktuk már — tudja Isten
miért — a tollforgató embert perverszus
korhelynek tekinteni. És a szülők kétségbe-
esnek fiuk sorsa felől, ha az önképzőköri
pályázatra verset fabrikál. Nem is esuda
különb, ha megborzadnak egyik-másik
excentrikus füzfa-poétától s azt gondolják,
hogy a költő — ha már költő — követ-
kezésképp olyan pökhendi léhűtő, mint
azok az apró „helyi nagyság”-ok.

A mi felettébb nyájas olvasóközön-
ségünk meg — valljuk meg őszintén —
nem is valami nagyon érdeklődik
a költők iránt. Remek írónk kötetit meg
sem veszi, — vagy ha megveszi is, el
nem olvassa. A hírlapok képezik jószerint
az egyedüli olvasmányt s a nagyközönség
legfelebb az újságból olvas verset. Aminek
olytán aztán sokkal inkább ismeri Pa-

lági Lajost, vagy Dura Mátét, mint Arany
Jánost.

Épen meg Csokonai! Ugyan ki tö-
rődnek ma napság a mult század avult
költőjével? Nem vagyunk mi németek,
hogy századon át ne unjuk meg olvasni
Goethet, Schillert; — nekünk új, mindig
csak az új kell. Inkább elolvassuk az
ifjusági önképzőkörök márczius 15-iki
díjnyertes „ódáit”, — mint a Berzsenyi
hatalmas költeményeit; inkább kaczagunk
holmi értéktelen bohózatokon, mint a Kis-
faludy örökbecsű vigjátékain; jobban
megtapsoljuk a francia kaptára összefér-
czelt minden morált, minden költészetet
nélkülöző, de új drámákat, mint a Katona
Bánk-bánját és elégnék tartjuk, ha Cso-
konairól annyit tudunk, amennyi a róla
nevezett kör által rendezett félig-meddig
meghallgatott felolvasásokból az eszünkbe
marad.

Ilyen uton aztán manapság már —
legalább itt Debreczenben — nemesak azt
tudjuk róla, hogy valamikor „papot, csapot,
mindent elfelejtett”, — hanem arról is
van tudomásunk, hogy kiesapták az öreg
kollégiumból.

No pedig a tudományért nem szokták
kíteni a diák szürét és ilyenformán
könnyű a következtetés: bizonyosan rossz

diák, nagyon rossz diák volt a Lilla dal-
noka, szekundába ponálták, ki is esapták.

Ha meg rossz diák volt, akkor hogyan
lehet róla, mint tudósról beszélni? Hi-
szen igaz, hogy Arany János is csak egy
esztendeig hallgatott plilosophiát — mégis
bámulatos tudásra tón szert, de hát Arany
65 éves kort ért, — míg a jó Csokonai
alig hagyta el 31-et, mikor eljött érte a
halál.

És mégis tudós, még pedig kiválóan
jeles tudós volt Csokonai. Nem is a tu-
dás hiánya miatt bocsátották őt el az is-
kolából.

Mert ki nem esapták. A kicsapatás
esufos, megszegyenítő büntetését a debre-
czeni kollégium „vaskalapos”-nak legmél-
tatlanabban nevezett tanárkara még ak-
kor is lehetőleg kerülte, ha nagy ok vala
rá. Kivált meg olyan felismert nagy te-
hetséggel szemben, mint Csokonai volt.

Egyszerűen elküldték az iskolából.
Hogy miért, azt érdekesen írta meg a tu-
dós professzor: Sárváry Pál a Kisfaludy-
társaság 1846-ki évkönyvében.

Csokonainak inkább az volt a szeren-
csétlensége, hogy tanárai nagyon is jó
indulattal voltak iránta. 1794. tavaszán —
tehát alig huszadik életéve betöltése után
— megtették publicus praeceptor-nak. A

— **A képviselőház ülése.** A képviselőház Szilágyi Dezső elnöklete alatt tegnap rövid ülést tartott. Szivák Imre előadó bemutatta az igazságügyi, Bethlen Balázs gróf a közlekedési és végül Schober Ernő a közigazgatási bizottságok jelentéseit. Az elnök propozíciójára aztán megállapították a hétfői ülés napirendjét, melyre Pulszky Agost bejelentett interpellációjának indokolásán kívül még a tegnap beterjesztett jelentéseket is kitérték. Ugyancsak hétfőn Bánffy Dezső báró miniszterelnök felelni fog Szluha István és Ugron Gábor interpellációjára.

— **Külföldi hírek. (Bombagyártás uralkodók ellen.)** Még mindig nincs biztosan kiderítve, hogy az anarchisták kinek szánták bombáikat, az orosz cárnak, vagy az angol királynőnek. Londonból azt sürgönyzik, hogy a féniek és az orosz nihilisták közti összefüggés azonban még nincs beigazolva és kételkednek is benne. Azt a hírt, hogy orosz vegyészek készítették a bombákat azzal a kikötéssel, hogy a csár ellen alkalmaztassanak, nem hiszik. Inkább a féniek általános összeküvésért tartják valószínűnek, a melynek ezéja Angolország magas személyiségei ellen intézendő merényletek sorozata volt. Viszont Brüsszelben kétségtelennek tartják, hogy az elfogott anarkisták a csár élete ellen akartak merényletet követni. Az antwerpeni rendőrség nagy aparátussal kutatja a legutóbb elkövetett dinamitlopás tetteseit. Biztos forrásból tudatják, hogy az anarkisták 30 dinamit bomát készítettek és ezeket a merénylet ezéjaira akarták felhasználni. — *(Olasz-abissziniái béke.)* Mint a Daily Chronicle Rómából jelenti, Olaszország és Abisszina közt a béke megkötetett. Menelik király állítólag két millió lírát követelt kárpótlásul a foglyok eltartásáért, valamint azt, hogy Olaszország Erythrea gyarmat határait szűkebbre vonja. Említett lap szerint Oroszország Abissziniával megindult kereskedelmi forgalma érdekében ezeket a feltételeket támogatta.

A berlini kiállításról.

— Irta: Lovász János. —

Berlin, szept. 17.

Korántsem az a szándékom, hogy ezen cikkekkel reklamot csináljak egy világváros iparkiallításának, — mert hiszen ahhoz ugyan ügyesen kellene a nagy dobót ütni; de miután alkalmam nyílt nagyjából megtekinteni ezt az óriási területen fekvő tárlatot, nem állhatom meg, hogy impressióimat papírra ne vessem.

A berlini iparkiallítási terület, egy a várostól távolfekvő u. n. Trepow-parkban, körülbelül 1.200.000 quadrat méternyi helyet foglal el. Az ember gyalog ne is kísérelje meg, hogy ide kijusson. Nem is volna érdemes, mert 6 vagy 12 krért a nap minden szakában közlekedik a városból vasut, villanyos, vagy lóvonat. Feltűnően olcsó itt a közlekedési eszközök bármelyike, különösen ha figyelembe vesszük azt, hogy a potsdामी pályaudvartól, mely a belvárosban van, legalább 1 óra szükséges ahhoz, hogy a kiállítás területét elérhessük.

De hát a berlini ember ezt nem tartja távolságnak; azt azonban nehezen hiszem el, hogy ne sajnálná azt a legalább és 2—2½ órát, amelyet az oda és visszautazás igénybe vesz.

A kiállításba 5 bejárat vezet, melyek előtt, különösen a főkapunál — különféle nyelven kínálják a programokat, képes levelező lapokat és száz meg száz féle reklámyomatványt.

A főbejárat kapuja — a legkisebb lelkiismereti furdalás nélkül mondhatom — szegényes, izléstelen. Én a magam részéről azt hittem, hogy ez legalább is ötödrendű bejárat lehet.

Mindjárt a bejáratnál, felültem egy keskeny vágányu villanyos vonatra, mely arra van hivatva, hogy 20 krért egy sodronyhálóval bekerített uton körül röptse a látni vágyó közönséget. Ezen az uton azonban vajmi keveset láthat az ember, mert a sodronyhálót szegélyező gesztenye fák csaknem teljesen elzárják a kilátást

az egymástól amugy is nagy távolságra eső pavillonoktól.

Nézzünk körül hát az apostolok lováról.

A főbejáratnál jobbra fekszik az óriási iparsarnok, mely egymaga 56.000 quadrat méter területet foglal magában. Ezen valóban inpozáns csarnok előtt délkelet felé nézve széles, oszlopokon nyugvó kettős folyosó fut félkörbe, közepén tornyos épülettel, melynek homlokzatán este villanyfényben ragyog a kiállítás jelvénye: egy égi kalapács, melyet a föld alul előtörő izmos kéz nyújt fel.

A külső folyosón végig kávéház és étkező helyiségek vannak, a belső folyosó pedig a közönség közlekedésére van hagyva.

Ezen két folyosón belül még egy elzárt harmadik folyosó van, amelyben olvasó termek, levelező szobák, posta- és távirada-hivatal, továbbá szerkesztőségi irodák vannak berendezve.

A közép bejárat csarnoka meglepően szép. Nagy kupolás terem, művészi kivitelű festményekkel valamint szobrokkal fölékesítve. Négy óriási szobor-csoport a Hűség-et, a Szorgalmat, az Erőt és a Békét ábrázolja.

A berlini kiállításnak egyetlen, a szó igaz értelmében vett szép és tanulságos csarnoka ez a főépület, mely úgy építészeti tekintetben, mint különösen beltartalmánál fogva feltétlen tiszteletet és becsületet viv ki maga részére bármely nemzet előtt. Dusan és gazdagon van ennek minden osztálya megrakva mindenféle iparág legszebb kivitelű tárgyaival. Az én laikus figyelmemet legjobban lekötötte a butoripar és a bronce műtárgyak csoportkiállításai.

Valóban páratlan izlés, első helyen álló finom kivitel és bámulatos olcsó árak jellemzik különösen ezen két osztályt. Szíves készséggel hajlom meg ezen téren a mi iparunk előtt is, de úgy vélem e tekintetben Berlin felülmúlja a mi kiállításunkat.

Szeretem azonban hozzátenni, hogy iparágakban fővárosunk kiállításai bátran

peetica classist (a mai ötödik osztályt) bízták reá, a melyben 16, 18, 20 éves sőt idősebb ifjakat kellett tanítania. Ugyan hát hogyan tudott volna a vele egykoru, sőt nála idősebb ifjak előtt tekintélyt tartani?

De nem is akart. Tanítványai vaj együtt pipázott, ivott, énekelt, azokkal együtt, sőt azok élén követett el gyermek esinyeket. Bele kötekedett az igazgatótanárban s daczos lelke vitte mind tovább-tovább. Hozzá jött még az is, hogy 1795. husvét és pünköstje közt az iskolában nem is mutatkozott, a tanárkar elé idéztetvén, ott meg nem jelent, — el végre kénytelen volt a professorátus a renitens diákok eltávolítani,

Nagy igaztalanság volna tehát ebből az ő eltávolításából arra vonni következtetést, mintha Csokonai is — némely vad zsenik szokásaként, szöszszerinti értelmében vette volna a szentírás szavait, hogy: a betű öl.

Bár bizonyos, hogy az ő halálát épen a betű is sietteté. Többet olvasott, többet tanult, mint a mennyit gyöngye szervezete megbirt volna.

Diák korában idejének java részét a kollégium nagy könyvtárában tölté. Társaságba állott néhány ifjuval s e kis társaság — kijelölvén minden tagnak valamely nyelvet, melyet művelni tartozik, összejövetelein meghányta-vetette csaknem

minden kiválóbb termékét az európai irodalomnak, mert mindegyik tag beszámolni tartozott az általa végzettekről, megismertetni az olvasott műveket.

Igy tanult meg Csokonai olaszul, — így lett Metastasiónak szorgalmas buvárlója. De teljesen otthon volt a görög nyelvben is, és anakreoni dalai messze felülmúlják összes előzőit és kartársait.

Kiválóan képzett volt a philiosophiában. S hogy nemcsak lángelméje volt hajlandó a böleselkedésre, de idevonatkozó ismeretköre is meglepően kiterjedett: azt szembetűnőleg tanusítja a „Lélek halhatatlanságáról“ írott költeménye.

E remek szép poéma — melynél küllömb tanköltemény maig sincs irodalmunkban — tulajdonképen bucsuztatónak készült gróf Rédey Lajosné temetésére. S ez nagyot jelent. A ki pár nap s éjjel ily hatalmas, mély philosophiájú költeményt ír meg, — mint ez „A lélek halhatatlansága“ — annak a bölesészet tudományában s annak történetében teljesen otthon kell lennie.

Figyelme kiterjedt a politikára is. 1796-ban szerkesztvén a „Diétai Magyar Muzsá“-t, élesen kikelt a francia forradalmi eszmék ellen. A mi — mig egyrészt a heves vérü lantosnál meglepő — másrészt arról tesz bizonyosságot, hogy azt a politikai böles mérsékletet — mely a

magyar embert oly kiválóan jellemzi, Csokonai is megtartotta.

Ez a mérséklet, ez a körültekintő óvatosság jellemzi Csokonait mint nyelvészt is.

A nyelvújítás — jobban mondva: nyelvfrissítés dolgában Debreczent s vele együtt Csokonait általán maradinak szokták tekinteni. Ez a vád, a maradiság vádjá pedig különösen Csokonaival szemben nagyon is igazságtalan.

Készséggel elismerem, hogy nyelvünk mult századbeli elcsenevészedett voltára tekintettel kétségkívül szükség volt a Kazinczy mindenáron magyarosító radicalizmusára — de viszont az is bizonyos, hogy amaz elveket, melyeket a nyelv bővítése s fejlesztése tekintetében Csokonai felállított, ma is akárki aláírhatja.

Azokat a mértékkel conservatív és mértékkel liberális elveket, melyeket e tekintetben szem előtt tartott, a Kleist után fordított „Tavaszi“ előbeszédében fejtegette ki, még pedig igen tetszetős és érdekes formában.

„Én a szókat — írja — úgy nézem a nyelvben, mint a polgárokat a hazában“.

És ehez képest aztán négy fajtát említi a szavaknak, melyekkel szerinte az irodalmi nyelv bővithető.

kiállja a fa-, ruha-, textil-, építetében — tarthat e vág fővá világváros. Egy megfelelő A berlini elragadó magában melylyel iskolája eszembe gásra k sunkat.

Az több nag állítási c

Berlin zelíti a gerészetű lönös le eredetisé A Berlin gen élén beszorítv

Külö lyezve a mely az előre fell nem lepe hittem v

Az feltűnően loyaltási: szári ház vagy nejt kódó ha szobra, es van álli pedig B betűkkel hires kij

„Wi nichts at Es o tünk az

„Va zsökös e sáigai m vesztetté ségbe m nak uj postlimin

„Va retes szó és ország vagy szá gabb és bővítésn a törzsol szaporod

Ugy vádolni tulságos Csokona A ki a mekeihe toktól származ a példát születés ságra, a hogy il Csokona

Har rozza, m vagy töl sutt igaz

kiállja a versenyt a berliniével. A zene-fa-, ruha-, gép-, villanyművek, porcellán textil-, építő stb. stb. iparkiallítás tekintetében — büszkén elmondhatjuk — sort tarthat ezzel, sőt némi részben elébe is vág fővárosunk csoportkiállítását ezen világváros tárlatának.

Egy dolgról azonban nem akarok megfeledkezni és ez a kertészeti kiállítás. A berlini kiállítás ezen a téren valóban elragadóan szép. Óriási területet foglal magában és az az izlés és gondosság, a melylyel a gyümölcsfák és dísznövények iskolája ki van állítva, önkénytelenül eszembe juttatta a mi valóban mosolygásra készítő árva kertészeti kiállításunkat.

Az óriási kiállítási területen alig van több nagyobb figyelemre méltó, igazi kiállítási csarnok.

Berlin város pavillonja meg sem közelíti a miénket, a halászi és hadi tengerészeti kiállítás nem nyújt semmi különös látványt. A miénk sokkal több eredetiséggel és gonddal van össze állítva, a „Berliner Nachrichten“ újság pavillon gen élénk, de rendkívül kiesi szobába van beszerítve.

Külön csoportokban van aztán elhelyezve a német gyarmatárak kiállítás, mely azonban, talán épen azért, mert előre felhívták reá különös figyelmemet, nem lepett meg olyan mértékben, mint hittem volna.

Az összes kiállítási csarnokokban feltűnően nyilatkozik a nép határtalan lojalitása, szeretete és tisztelete a császári ház iránt. II. Vilmos császár-király, vagy neje és gyermekei, vagy az uralkodó ház egy-egy tagjának arcképe, szobra, csaknem minden csoportozatnál ki van állítva. A vasmű ipar osztályán pedig Bismarck mellszobrá alatt arany betűkkel van kimetszve a vaskanczellár híres kijelentése:

„Wir Deutschen fürchten Gott, sonst nichts auf der Welt!“

És ezzel nagyjából körülbelül végeztünk az igazi kiállítással. De hát miféle

esodák láthatók az óriási terület többi részén? kérdezheti bárki is joggal.

— Következik egy egész csapat mulattató, szórakoztató hely.

Alt-Berlin, Vergnügungspark, Óriási táveső, hullám vonat a jeges tengeren, Alpesis-panoráma, Kairó, Americanisches theater stb, stb, melyek külön-külön belépti díjjal láthatók meg, de a melyek egytől-egyig csak úgy konganak az ürességtől.

Valóban lehangoló végigsétálni Kairó vagy Alt Berlin tarka-barka utcáin. Alig lézeng bennök egy-két idegen vendég. Az üzletek, bazárok, vendéglők nagy része esődöt mondott s már régóta be van zárva s maga a nagy apparátussal, egy pár ezer emberre berendezett Americanisches theater 10 pfennigért nyújt egy 35 számból álló, kritikán aluli orpheum-szerű előadást.

Mielőtt befejezném közleményemet vissza kell térnem az iparesarnokhoz, hogy nagyjából megismerhessem az az előtt elterülő óriási parkot. A csarnok félkör alakú épülete előtt egy szökőkút — kiállítási nyelven — fountaig — szórja vizsugarait a magasba. Erre nézve legyen elég megjegyezni, hogy nem is említhető egy napon a miénkkel. Hanem a szökőkuton túl elterülő kb. 400 mtr hosszú és 60 mtr. széles tó (Neuer See), valamint az e körül parkirozott utak és a nagy promonad, különösen kivilágítás alkalmával elragadóan szép látványosság.

A tó tulsó végén, a nagy csarnokkal szemben egy óriási vendéglő áll erkélyekkel, víz-toronnyal és folyton zuhogó vízeséssel. Ezen vendéglőhöz az iparesarnok két szöglet-pavillonjától 4 soros gesztenyefa-sétátér vezet, mely fák félkörben össze vannak kötve hosszában és szélében vassodronyokkal. Ezen sodronyokon tejjüvegből készült körte alakú világítótestek csüngenek. A két fő sétátéren legkevesebb 50.000 ilyen világító körte van elhelyezve.

Hetenként kétszer, felemelt belépti díj mellett kigyulnak a lángok mindenfelé.

„Vagynak olyanok, melyek régi törzsköcs eredetűek, de az időnek viszontagságai miatt, mint sok jeles familiák elvesztették nemes voltukat, feledékenységre mentek. Ezeket méltó a maradéknak új életre és fényre hozni — jure postliminii.“

„Vagynak olyanok, melyek az esmeretes szózatoktól a nyelvnek szokott rendi és országos törvényei szerint származnak, vagy származhatnak. És ez a leggazdagabb és legigazságosabb kut feje a nyelvbővítésnek. Az ilyen szók olyanok, mint a törzsköcs nemesektől törvényes ágyból szaporodott fiak.“

Ugyan kérdem: lehet-e igazságosan vádolni maradisággal vagy még csak tulságos conservativismussal is azt a Csokonait, a ki ezt a nézetet hirdette? A ki a törzsköcs nemesek törvényes gyermekeihez hasonlítja az „esmeretes szózatoktól a nyelvek szokott rendi szerint“ származott szavakat? Kazinczy — hogy a példát tovább vigyem — nem nézett a születés törvényességére, csak a esinosságra, a jó hangzásra. És örök érdeme, hogy ily felettébb liberális volt. De a Csokonai által felállított elv kifogástalan.

Harmadik csoportba azon szókat sorozza, melyek a két magyar hazának egy vagy több részében esmeretlenek, de másutt igaz magyarok száján gyakoroltat-

nak. Ha hát valamely valóságos nemes egy vármegyében (már ha a legkisebbikben is) publicálva van, nem szintugy igaz magyar-é az, mint akármelyik grófi vagy hercegi familia, melynek neve és birtoka mindakét magyarházában szélllyel elterjedt? Így kell ezekről a provincialis szavakról is gondolkodni.“

„Vagynak végezetre olyanok, amelyek ugyan eredet szerint nem magyarok, de vagy a nyelv királyától: az usutól pecsétes levelet kaptak, vagy a magyar tudósok diétáján hungarizáltak. Ezek indigenák és libertinusok és ezekben, ha polgári just kívánnak szerezni, megkivánhatja a nemzet, hogy a tősgyökeres magyar szók felett se nyilván, se titkon, sem erővel, sem szép szín alatt alatt elsőségre ne hijazzanak, hogy külföldi ruhájukat levetkezzék, idegen hangjéseket megszelidítsék és még a legutolsó magyar jobbágy füleinek is botránkozást ne csináljanak.“

Néhány értekezése — melyek munkáinak Toldy által rendezett kiadásában „Aesthetikai töredékek“ czim alatt vannak egybefoglalva — szintén arról tesz bizonyosságot, hogy Csokonai mint tudós is méltán előkelő helyet foglalhat el, hogy különösen mennyire jártas volt a külföldi irodalmakban.

Irt a „magyar verscsinálásról“, annyit

A nagy csarnok homlokzatán kettős lángkigyó húzódik végig s közepén vakító fehérségben mered föl a nagy kalapács. Magas oszlopokon álló villanygömbök kék fátyolba burkolva vetik misztikus világosságukat a nagy tóra, melynek partszegélyén japáni lampionok himbálóznak. A vizen velencei hajók czirkálnak zeneszó és énekhang mellett. Sorba gyulladnak föl a fősétátér fehér üvegjei s beláthatatlan távolságban, mint ezer, meg ezer hófehér csillag ragyognak ki a fák lombjai közül. A nagy vendéglő víztornyából mágnesműfényt vetnek végig a tóra s az egész park varázsfényben, tündérmesébe illő színpompában uszik.

Valóban oly remek látványosság, a mely sokáig fog még emlémben élni s a mely szebb világításban juttatja eszembe a berlini kiállítás egyéb homályos részletét is.

Isten látja lelkeket, hogy nem vagyok kárörvendő, de bizonyos jól eső hangulat vett rajtam erőt, mikor megtekintve egy világváros nagy reklámmal hirdetett 5 1/2 millió márka alaptőkével megnyitott iparkiallítását; összehasonlítást tettem a mi ezredéves kiállításunkkal és úgy tapasztaltam, hogy az, a mit mi a világnak a budapesti kiállításán bemutatunk, egy szorgalmas, munkás nemzet figyelemre méltó produktuma, mely nemzet eszével és karjával immár felküzdötte magát a világ legműveltebb nemzeteinek sorai közé.

Az a sokszor hangoztatott kicsinyes vád, hogy a magyar nemzetnek gyöngé oldala a pompa és fény fitogtatás, feltétlenül elnémul, ha minden patriotizmus nélkül teszünk összehasonlítást a nagy, a hatalmas német nemzet és a mi kicsiny nemzetünk kiállítására között.

Az összehasonlítás kétsége kívül a mi javunkra dől el, mert berlini előkelő állású emberek, kik látták mindkét kiállítást, teljes elismeréssel helyezik a magyar kiállítást a berlini fölébe.

tudással, annyi eredetiséggel, hogy — bár különé műszavai itt-ott szinte érthetlenné teszik (pl. asszonyi sark — női rim) — fejtegetései ma is figyelmet érdemelnek s főképp a rimről írottak igen érdekesek.

Irt „az epopeáról közönségesen.“ E munkája tesz legfőbb bizonyosságot Csokonai temérdek ismeretéről. Egész otthonossággal tárgyal Homér, Vergil, Tasso, Milton, Boilea, Pope, Blumauer s több más előkelő komoly és tréfás epos-író műveiről. Pedig mennyivel nehezebb volt az ismeretek megszerzése 100 esztendővel ezelőtt!

Irt az „ázsiai poézisről“ s a „magyarok ősvallásáról“ — ez utóbbit nevezetesen előtanulmányul az Árpádról írni tervezett hőskölteményéhez.

De nem lehet czélom e helyen részletesebb tudományos ismertetésekre boesátkozni. Hagyjuk ezt azoknak, akik hivatottak a kitűzött pályakérdésre dolgozni s a díjat megnyerni.

Azért is boesánatot kérek az olvasótól, hogy eddig untattam. De hát Csokonai az ő nagyságához képest oly kevésbé van mind e mai napig méltatva, hogy jól esik csak így nagyjából is egyet-mást róla elmondani.

(M.)

Mi az igazság?

— A Debreczeni Hirlap kirohanásához. —

Debreczen, szept. 17.

A debreczeni ev. ref. főgimnáziumban e hó 8-12 s majd 15. és 16. napjain tartott írásbeli és szóbeli érettségi vizsgát Hengye Frigyes nevű ifju esetéből kifolyólag a helyi lapok által részint csak felemlítettett. részint bírálat tárgyává tettett. Miután főleg a D. H. közleménye nem felel meg a tárgyi igazságnak és különben is erős sértéseket foglal magában oly testületre nézve, mely azokra rá nem szolgált, kötelességemnek tartom az igazságot a maga teljes mivoltában előadni s a rosszul értesült reportertől a nagy közönséghez felebbezni.

Hengye Frigyes úgy van feltüntetve, mint ha a debreczeni főgimnázium növendéke volt volna s azért e főgimnázium tanárkara kap meg nem érdemelt, sőt nagyon is sértő lezárót, holott amaz ifju a debreczeni főgimnáziumnak egy percig sem volt tanítványa s így ez nem felelős azért, hogy az nagy készületlensége és tudatlansága daczára az érettségi vizsgálatig jutott.

Az írásbeli érettségi vizsgán pedig a szerencsétlen azért bukott meg, mert két dolgozata az érettségi vizsgáló bizottság ítélete szerint teljesen rossz volt, tehát elégtelen osztályzatot érdemelt, sőt egyik matematikai tétel kidolgozásához hozzá sem fogott.

Hasonló gyöngye dolgozatokat adtak be ama többi ifjak is, kik az írásbeli érettségi vizsgán elbuktak s a kik az ország különböző részeiből jöttek ide szerencsét próbálni. Épen azért a debreczeni tanárkar tudatlanságukért és elbukásukért épen nem felelős.

Ezeket is a vizsgáló bizottság mondotta ki elégteleneknek s nem bocsátotta szóbeli vizsgálatra a törvény világos rendelkezése értelmében. Nem is tehetett egyebet, ha csak magát és eljárását hitel vesztetté tenni nem akarta.

Hengye Frigyes és társaira nézve a megbukás bizonyára kellemetlen lehetett s hogy Hengye Frigyes épen botránysos s csak részeg vagy őrző emberhez illő magaviseletet tanusított, jól tudom s azt elő is adom, a leghitelesebb alakban.

Tegnap előtt d. u. 1-2 óra között Nagy-Péterfián botránysosan lárnozott, kiabált s fenyegetve emlegette nevemet; majd udvarunkra is bejött orditozva s gyermekeimet halálra rémitve. Később 4-5 óra tájban az érettségi vizsgálat termébe is bejött, de nála kést vagy bármi más gyilkoló szerszámot nem láttam. Senkit nem bántott s nem akart bántani, tehát nem kellett megfélemezni sem. — Innen szép szerével eltávolítottattott. Kevéssel eltávolítása után az érettségi vizsgát tevő ifjak beszéltek, hogy revolvert és egy nagy kést láttak nála. Ezen értesülés után kötelességemnek tartottam az I. ker. rendőrkapitányságot megkeresni, hogy a szerencsétlen ifjutól a revolvert és nagy kést vétesse el, ne hogy vagy önmaga vagy más ellen merényletet kövessen el. A kapitányság előtt én is személyesen megjelenvén, láttam a szerencsétlen ifjutól elvett revolvert, de nagy kést nem láttam. Ekkor már csendes volt, mert az izgatóság hatása is elmúlt, de azért a kapitányságot arra kértem, hogy tartassa felügyelet alatt. Hogy a kapitányság vég nélkül hosszú időig itt nem tarthatja, mindenki előtt világos s hogy mást is alig tehetett, minthogy haza küldje, az is világos és nem gáncsolható, — s ebben nem is lett volna semmi megszegyenítő, ha a nevét jónak nem látta volna kiírni a D. H.

Igy áll a dolog a maga egyszerű valóságában.

Ezek után szabad legyen megjegyzésem, hogy a sajtó közlegeinek, a hírlapok-

nak kötelességök a nyilvános élet minden mozzanatát figyelemmel kíséreni s ha óvatosan és eszélylyel járnak el, sok jót tehetnek, ellenben sok sebet ütnek s egyet sem gyógyítanak meg. — Mutato nomine valosul a sajtó emberein: „optime caro lingua pessima caro lingua.“

Az ifjuság mint a nemzet reménye a sajtó rokonszenvét megérdemli, ha valóban rá szolgál jóvalóságával, sőt még a gyengék és a jóban ingadozók is bizonyos figyelmet érdemelnek, — de azt hiszem, hogy egy kitünő tanári testület is, mely az ifjuság nevelése körül annyi érdemeket szerzett, bizonyos figyelmet és megbecsülést elvárhat a sajtó részéről s megvárhatja, hogy mielőtt a nagy közönség itélőszéke elébe hurezoltatik, honnan sokszor csak a lelkiismerethez lehet felebbezni, tisztelettel ő is megkérdőztetésék, ne csak a bukott tanulók, a kik vádlókként lépnek fel ellenök, holott jogosan saját magok ellen lehetne és kellene vádat emelniök hanyagságuk szomorú következményei miatt.

Debreczen, 1896, szept. 17.

Joó István,

gymn. felügyelő

az érettségi vizsgáló bizottság elnöke.

NAPI HIREK.

Tájékoztató.

Lapzárta mindennap d. u. 2 órákor csak esetleg hétfőn később.

Kéziratok visszaadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik. Kérjük a lapnak csak az egyik oldalára írni, ha lehet porzó nélkül!

A Gönczy-egyesület „Otthon“-a Keresk. akadémia palotájában.

A m. kir. törvényszéknél jegyzői iroda nyitva hétköznapokon d. u. 3-5 óra között, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10-11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 5 órákor, ünnepnapokon d. e. 11 órákor.

A kir. tábl. hivatalos órák a segéd- és kezelő hivatalokban d. e. 8-12 és d. u. 2-5 óráig tartanak. Az ígató, kiadó-hivatal s az irattárfelvilágosításokat ad hétköznapokon d. e. 9-11, d. u. 3-4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10-11 óra közt.

Nyilvános olvasóterem a kollégiumbannytva van hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 3-6-ig.

Hivatalos órák az állami anyakönyvvezetőknél Vasárnap d. e. 10-12-ig. Többi napokon d. e. 9-12-ig, d. u. 3-6-ig.

Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában Nyitva van minden szerdán és szombaton d. e. 11-12 óráig.

Famunkatartás. A kézügyesítő egyesület főreáliskolai műhelyében d. u. 2-4 óráig. Kedden előkészítő csoport. Szerdán és pénteken haladó csoport.

A debreczeni kir. járásbírósa szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz kedden és pénteken d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden szerdán.

Külföldi vendégek Debreczenben.

Messze világból ismét érdekes vendégei voltak tegnap városunknak: Mr. William Rutherford Mead new-yorki előkelő építész, kinek ittléte annyival inkább érdekelhet bennünket, mert felesége — Kilényi Olga asszony — tősgyökeres magyar nő, ki Miskolczon évekkal ezelőtt a mi Dóczy Gedeonunk tanítványa volt. A magas műveltségű urnő öt nyelven beszél teljes folyékonyan: magyarul, angolul, németül, francziául és olaszul, az ő szeretetreméltó férjéből, a derék amerikai honpolgárból olyan magyarbarátot képezett, minő amerikaiában bizonyára igen kevés van. Tegnap fölkeresték a kollégiumot, kikocsiztak a nagyerdőre s ma a Hortobágyon át, mely-

nek megnézésére egy félnapot szentelnek s ahol való fogadtatásukról Király Gyula tanácsnokunk előzékenysége gondoskodott, Budapestre utaznak, honnan még Olaszországba mennek, hogy majd karácsony táján érjenek haza new-yorki otthonukba. Isten vezérelje őket!

A felekezeti közép iskolák főfelügyelete. A vallás és közoktatásügyi miniszter a tankerületi főigazgatók között kiosztotta az 1896/97 évre a felekezeti középiskolák meglátogatását és azokban az állami főfelügyeletet. Géresi Kálmán, a debreczeni tankerület főigazgatója hátsókör alá a következő középiskolákat osztotta be: a tiszáninneri ev. ref. egyházkerület miskolczi és sárospataki főgimnáziumai, a tiszántúli ev. ref. egyházkerületben lévő debreczeni, mezőtúri, kisujszállási hódmezővásárhelyi főgimnáziumok, valamint a hajduböszörményi, karczagi és hajdunánási gimnáziumok, a bányai ág. hitv. ev. egyházkerület főhatósága alá tartozó szarvasi főgimnázium és a tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület főhatósága alá tartozó nyiregyházi főgimnázium. A békési gimnázium felett Nátafalussy Kornél nagyvárad, a szatmári és m.-szigeti főgimnáziumok felett pedig Szieber Ede kassai tankerületi főigazgató gyakorol felügyeletet.

A főiskolából. Az iskolai év közeledésével megindultak az akadémián is az ifjusági választási mozgalmak. Különösen a joghallgatók segítő-egyesülete felé fordul a főfigyelem, nemcsak azért, mivel ez az akadémiai ifjuság egyik legfontosabb egylete, hanem azért is, mert elnöki székének betöltését többnyire heves párt harcok és alkotmányos korteskedések előzik meg. — Az egyik párt jövő évi elnökül Davidovics Sándor III-ed éves joghallgatót jelölte; a másik párt hirszerint — Torday Sándor IV-ed éves joghallgatót állította föl ellenjelöltül.

Legtöbb adót fizető bizottsági tagok.

Lapunk hétfői és keddi számában közöltük a virilista bizottsági tagok 1897-re érvényes névjegyzékének egy részét. Ma befejezzük annak a folytatolagos közlését. Knoll Rudolf birtokos 656.10, Horváth Tamás birtokos 654.62, Riesz Henrik kocsigyáros 647.92* Dr. Ujfaluassy József orvos 647.57, Polgári András birtokos 646.70, Haangi Sándor birtokos 635.72, Bosznay Károly kereskedő 634.11, Bátorhory Sándor ügyvéd 616.06* — Kovássy Ferencz birtokos 605.83 — Liedermann Mihály birtokos 602.47, Pásztor János birtokos 596.85, Csáky János vágóhídi igazgató 594.24*, Mórincz Ferencz birtokos 590.32, Könyves Tóth Kálmán ev. ref. lelkész 589.72*, Kiss Mihály birtokos 585.68, dr. Moskovics Jenő ügyvéd 584.60, Balogh István birtokos 574.47, Weichinger Károly birtokos 572.16, Márk Endre ügyvéd 567.92*, Komlóssy Mihály birtokos 567.90, Birinyi János birtokos 567.71, Póttagok: Vásári István birtokos 561.38, dr. Szentpály Béni orvos 561.14*, Harsányi István birtokos 557.20, Harsányi János birtokos 557.20, Horváth János építész 552.60, Nánássy László közjegyző 550.58, Bauer Ignác gépgyáros 549.64*, Mihalovits István gyógyszerész 545.62, Muraközy László gyógyszerész 542.94*, Paksy Imre közjegyző 537.82*, Menés András birtokos 533.09. A *gal jelöltek adója kétszeresen van számítva.

Koszorút a gályarabok emlékoszlopára.

Ma a következő, egyszerű hangja mellett is lélekemelő felhívást kaptuk „egy özvegy asszony“ aláírásával: Hitökért gályarabságot szenvedett lelkészeink emlékoszlopa leleplezésének évforduló napja szeptember 21-én lesz. Vallásos ér-

zelmü deb
kezzünk m
Hitbuzgósá
gyen egy-
lopukhoz s
den cörem

— Sz
n.-szalont
hat szavaz
nagy Jell
grófra adt

— Az
izraeliták
napja, de
első csilla
szöntött an
megtelték
buzgó fohá
hogy nézze
őket haragi
mit ellene
napján. A
legfőbb ün
közül még
ezen a nap
tel, munka
ról bizony
fel a „ko
melódija
a bójttól h
zsinagógák
imádkozna
mori“ ez
hangulata
hangzik a
jövételt s

— Is
A kollég
iskolai év
melynél a
jes számr
imát Csik
mondotta,
elő. Azu
vasták fel

— Ve
mület a
körül. A
torba ugy
hant be s
magát a k
kezén és
örzójét, sz
kát a lár
ittótték s
A jelekb
a mezőren
vert allat
beigazolá
teur-féle i

— S
A 40.000
ev. ref. gy
lint lelké
János kö
esperest
kesedéss
pozás
a politil
tal elzsi
egyházba
mező V
jogosult
debrecze
lasztó va
csak 18
lást pály

— A
választma
kor a ga
ter tart,
ügyeken
gresszus

— M
folyó hó
78-ik év
földi rész

zelmű debreczeni nők és leányok! Emlékezzünk meg a martirokról ezen a napon Hitbuzgósága, kegyelete jeléül kiki vi-
gyen egy-egy szál virágot az ő emlékosz-
lopukhoz s diszitsük fel azt virággal min-
den ceremonia és feltűnés nélkül!

— **Szavazás a főgondnokságra.** A n.-szalontai tekintélyes ref. gyülekezet hat szavazatát — mint levelezőnk írja — nagy lelkesedéssel Dégenfeld József grófra adta.

— **Az izraeliták ünnepe.** Ma van az izraelitáknál Jom Kippur, a bűnbánat napja, de már tegnap este, a hogy az első csillag felragyogott az égen, beköszöntött annak előestéje. A zsinagógák ismét megteltek az ájtatos zsidó hívőkkel, a kik buzgó fohászokkal kérlelik az Egek Urát, hogy nézze el gyarló mivoltukat, ne sujtsa őket haragjával és bocsássa meg mindazt, a mit ellene vétettek, most az engesztelés szent napján. A Jom Kippur, vagy a hosszú nap legfőbb ünnepe az izraelita hívőknek, a kik közül még a legingadozóbbak is megtérnek ezen a napon és ájtatos imával, teljes bűjtelen, munkaszünettel igyekeznek bűnbánatukról bizonyosságot tenni. Tegnap este hangzott fel a „kol nidré“ örökszép melancholikus melódiája a zsidó templomokban, ma pedig a bűjtől halványodó arcokat lehet látni a zsinagógák tájékán. Fehér halotti ruhában imádkoznak most is, amolyan „memento mori“ ez és, hogy a halálra való emlékezés hangulata még inkább elfogja a lelket, felhangzik a sófár harsonazengése, mely a Messiás jövetelét symbolizálja.

— **Iskolai évet megnyitó istentisztelet.** A kollégiumban ma tartották meg az új iskolai évet megnyitó istentiszteletet, a melynél a tanári karok és a tanulók teljes számmal jelentek meg. Az alkalmi imát Csiky Lajos hittanár, főiskolai lelkész mondotta, a kántus pedig karénekeket adott elő. Azután az iskolai törvényeket olvasták fel.

— **Vesztett macska okozott tegnap este rémületet a Széchényi-utca végén lévő kut körül.** A kuthoz közel levő gyümölcsös sátorba ugyanis egy fekete-tarka macska rohant be s előbb egy kis fekete kutyát, aztán magát a kofaszonyt, Bagdác Józsefnét balkezén és Katona Mihály napszámot, a sátor őrzőjét, szintén balkezén megmarta. A macskát a lármára összefutott emberek agyonütötték s hulláját a sátor hátmögött elásták. A jelekből ítélve a macska veszett volt s ma a mezőrendőrség intézkedett, hogy az agyort állat teste felboncoltaszék s ha a gyanu beigazolást nyer, a megmárt embereket a Pasteur-féle intézetbe, Budapestre szállítják.

— **Szabó János esperes kitüntetése.** A 40.000 lelket számláló hódmezővásárhelyi ev. ref. gyülekezet az elhalt Miklovicz Bálint lelkész helyére meghívás útján Szabó János körös-tarcsai lelkészt, békébsánsági esperest választotta meg olyan ritka lelkesedéssel és az egyháztagok olyan impozáns érdeklődése mellett, a milyent a politikai párt érdekek uralma által elzibbasztott debreczeni nagy egyházban lehetetlen volna elérni. Hódmező Vásárhely hatezerszáz szavazásra jogosult egyház tagja közül (a népesebb debreczeni egyházban csak felényi választó van) 5460 jelent meg s közülök csak 18 óhajtotta az üresedésben lévő állást pályázat útján betölteni.

— **A debreczeni gazdasági egyesület választmánya f. hó 20-án d. e. 10 órakor a gazdasági tanintézetben értekezletet tart, amelynek tárgyai lesznek: folyó ügyeken kívül az országos gazda kongresszus kérdése, elnöki indítványok.**

— **Halálozás.** Özv. Mikinszky Károlyné folyó hó 16-án déli 1 órakor — életének 78-ik évében meghalt. A megboldogultnak földi részei folyó hó 18-án délelőtt 10

órákor Kis-csapó-utcai 378. sz. háztól, a róm. kath. egyház szertartása szerint, a Szent-Anna-utcai sarkterben örök nyugalomra tétetni. A temetést a „Kegyelet“, Kernáts temetk. intézete rendezi.

— **Nel született?** A rendőrök gyanus csavargó cigányokat szedtek össze a város végén. A toprongyosokat odatuszkolták a kapitány elé, akinek megrökönyödve, nyöszörögve adták elő a közelnapokban viselt dolgait s igyekeztek a legbecsületesebb színben feltűnni.

— Hisz nyárbá nem is kell lopni instálom; van azs erdön vadkerti, amennyi csak kell — védekeztek nagy természetességgel. A személyleírásnál az egyik azon, kérdésre, hogy hol született, azt felelte:

— Itt.
— Jó, jó, de melyik részén a városnak?
— A hátván uocsái g. . . é dombon kirem — volt a cigány őszinte válasza.

— **Szüreti ünnepély.** Az iparos ifjuság egylete által e hó 20-án, vasárnap, a nagyerdei „Dobos“-pavillonban tartandó zárkórú szüreti ünnepélyre, a meghívók már széthordattak. Felkérem ennél fogva azokat, kik meghívót nem kaptak és arra igényt tartanak, hogy ez iránt az egylet n.-hatvan-utcai helyiségébe feljárnak sziveskedjenek. Debreczen, 1896. szept. 17. Kis Sándor, bizottsági elnök.

x **A hölgyközönségnek ajánljuk Spitzer S. ismert legyező- és ernyőgyári raktárát** (Budapest, Bécsi-utca 2.), hol legdusabb a választék és az árak a legjutányosabbak.

x **Párisban kitüntetett fővárosi czipész-mester.** A párisi versenykiállításon nagy kitüntetés érte Macsuha József czipész-mestert (ezelőtt Svertetzky Gáspár üzlete) Budapest, Lipót-utca 7. sz., kit a legelső díjjal: az aranyéremmel, aranymelldiszzel, („Diplome de grand prix et medaille d'or avec insigne“ tüntettek ki. Az oklevelet és diszjelvényeket e hó 15-én kézbesítették a jeles mesternek, a ki méltán megérdemli ugy a fővárosi, mint a vidéki közönség bizalmát.

x **„Plastoon“** ez a fiatal vállalat, a mely az ezredéves kiállítás látványosságai közt az első, ma már találkozó helye a vidékieknek. Ötven krajczárért káprázatos látványosságot nyújt a látogatóknak.

x **A hölgyközönséget** — kivált azokat, a kik a finom izlést és előkelőséget össze tudják egyeztetni a takarékosággal, bizonyára érdekelní fogja az a kir, hogy Gartner, Holvay és társa (Budapest, Szervita-tér 5. sz.) külföldi bevásárlási utjokból visszatértek, a legelegánsabb választéku ujonságokkal s így abban a helyzetben vannak, hogy már most elfogadhatnak megrendeléseket az őszi és téli szezonra.

Táviratok.

— *A Debreczeni Ellenőr saját tudósítójától.* —

A békekongresszus.

Budapest, szept. 17. A VII. békekongresszust ma d. e. 10 órakor nyitotta meg Türr István tábornok. Utána a kormány nevében Perczel D. belügyminiszter, a székesfőváros nevében Ráth K. polgármester üdvözölte a külföldi vendégeket, a kiknek nevében Passy francia szenátor és Sutner Berta bárónő mondtak köszönetet. Rákosi Viktor a magyar sajtó képviselőjében szólott, valamennyien francia nyelven, Ráth K. kivételével. A királyt táviratilag üdvözölte a kongresszus. Ulés után a kiállítás megtekintésére mentek a kongresszus tagjai.

A gazda-kongresszus.

Budapest, szept. 17. A nemzetközi gazdakongresszust ma nyitotta meg Da-

rányi földmivélsügyi miniszter, üdvözölvén a kiváló külföldi vendégeket, akik zsufoolásig megtöltötték az Akadémia dísztermét, kifejtvén a három szakosztály fontos működését, a gabnaárak hanyatlásáról, a gazda és kereskedő közönség érdekeinek összeegyeztetéséről, a vámtarifákról, a valutáról szóló kérdések tisztázása körül. (Viharos éljenzés.) — A kormány képviselőjében rajta kívül Wlassics és Perczel voltak jelen. A főváros nevében Gerlóczy Károly, a magyar gazdasági egylet részéről gróf Károlyi Sándor üdvözölte a kongresszust. Mire a díszülést bezárták és a szakosztályok kezdtek tárgyalásaikat.

Szenzációs öngyilkosság.

Budapest, szeptember 17. Enyedi Lükács miniszteri tanácsos s az agrárbank igazgatójának Olga leánya, Szivós Lajosné, akinek férje előbb lugosi polgármester volt, most a folyamhajtási társaság hivatalnok, az éjjel föbelötte magát. Mondják szivbaja vitte a halálba. Enyedi iránt általános a részvét. Tavaly szépreményű fia halt meg, most pedig utolsó gyermeke dobt el az életet.

A vaskapul dinamit lopás.

Budapest, szept. 15. A Vaskapunál állítólag ellopott dinamitrol a vizsgálat kiderítette, hogy szenzációs hír hajhászat találta ki ezt a mesét. Csupán egyetlen raktárkezelés forog fenn, ami 138 kilogramm dinamit fölösleget mutat. E miatt indítottak vizsgálatot.

Törvényték.

Gazdag bűnügyi szezon.

A színházi habitűek és a színirefere-
rensek mohó kíváncsisággal lesik azt a
napot, amelyen a közeledő szezon első
szinlapját közrebocsátja ámbicózus direk-
torunk, aki mióta elnyerte a debreczeni
színházat, annyira igyekszik civissé lenni,
hogy bajuszt növesztett s Lencsés Nagy
Bálintot igyekszik lefőzni.

A lapokban olykor-olykor feltűnede-
zik már a nyári hónapokban hallgató
színházirovat. Es megjelennek a szezon
feeskéi, a színházi újdonságok, a melyek
csiklandoztató részleteket árulnak el a szin-
igazgató forrongó terveiből, a repertoár
vajudó titkaiból s kaczerkódva lebbenge-
tik fel az ismeretlenség leplét a társulat
jobbára új tagjainak művészi értékéről, a
bonvivánt enni való kedvességéről, a pri-
madonnák ezüst esengésű hangjáról és a
segéd énekesnők ésbontó szépségéről.

Ha Komjáthy szinte izzásig heviti az
érdeklődést társulatának működése iránt,
nem kevésbé élénk és változatos szezonra,
készülnek a várad-utcai szinpadon is,
az új törvényték palotában, ahol a leg-
nagyobb szintársulat, a társadalom játssa
az élet vigjátékainak és drámáinak, leg-
többször drámáinak utolsó felvonásait,
amelyekben elbuknak és bűnhődnek a
hősök, akik összeütözköztek az erkölcsi
törvényték és megsértették a társadalom
jog rendjét.

Itt tárulnak csak élénk ezen a szin-
padon, a való, igazi életnek mozgató szen-
vedélyei. Működésük teljes közvetlenségé-
vel s az emberi szív bűnre vezető indu-
latai bűnhődésükkel.

Aligha foglalkoztatta valaha annyi
és olyan érdekes nagy büneset a debre-
czeni törvényték, mint amennyi mos-
tanában vár ítélethozatalra. A vizsgálati
fogyok száma is szokatlan, valósággal
megdöbentő magas számra emelkedett,
mintha ez az esztendő nem csupán nagy
tettekgyűjtő ünnepi hangulatot
nevelne és országrészeket pusztító orká-
nok csapását ontaná az ezeresztendő

Magyarországra, hanem a bűnöket, az emberi lelkék romlottságát is gombamódra hozná fölszínre.

A közérkölesök decadentiájára vet szomorú árnyat az az egyetlen egy adat, hogy az aránylag kis terület felett bíraskodó debreczeni kir. törvényszék v. vizsgáló bíróságának ügyességét rövid idő alatt tizenegy gyilkosság és két szervezett rabló banda garázdálkodásai tették próbára. Debreczen 3, Dorog, Hadház, Kaba 2-2, Nádudvar és P.-Ladány 1-1 gyilkossággal szerepel ebben a fekete bűnkönyvében, a melyekhez a Debreczenben, Szoboszlón, Hadházon, Nyíregyházán, Mártonfalván Konez Tamásék és a félszemű Sívágó Gáborék által elkövetett rablások halmaza járul.

Mindezek a nyári szünetek elmúltával gyors egymásután kerülnek végtárgyalás alá. A rendkívül érdekesnek ígérkező sort a Demkő Agoston dorogi ügyvéd ellen Pródán Pap István ujfehértói lakos által f. évi apr. 30-án intézett revolveres támadás tárgyalása nyitja meg, holnap pénteken. Pródán Pap István a btk. 278 §-ba ütköző gyilkosság büntetőnek a btk. 276 §-a szerinti kísérlete miatt van vád alá helyezve, aki Demkőt a feletti elkeseredésében támadta és lőtte meg, hogy ez nem akarta kifizetni egy tőle vásárolt birtoknak az árát, sőt gorbombáskodott vele.

E tárgyaláson maga Igyártó Sándor fog elnökölni, mint előadó Hoffmann József szerepel. A vádhatóságot Simonffy Béla kir. ügyész képviseli, védő pedig dr. Kardos Samu lesz. A kir. tábla elrendelte, hogy a törvényszéki orvos jelen legyen a tárgyalásnál s fegyverszakértő is behívassék.

A következő tárgyalások is a legnagyobb mértékben felhívják az érdeklődést, részint a büntettekben szereplő személyek társadalmi állásánál, részint azon benső motívumoknál fogva, amelyek a bűnök elkövetésének rugói voltak.

Hogy pedig mindezek mintá tárgyalások lesznek, az iránt elég kezességet nyújt a debreczeni kir. törvényszék magas színvonala, a mely törvényszék dícsékedhetik olyan elnökkel, mint Igyártó Sándor, olyan vizsgálóbíróval mint Harsányi Gusztáv, olyan kir. ügyésszel, mint dr. Simonffy Béla, olyan előadóval mint például dr. Szeőke István s olyan törvényszéki orvossal, mint dr. Pillitz Sámuel.

Az igazságügyminiszter nem ok nélkül delegálta a debreczeni törvényszéket Miklós Gyula országos szenációt keltett ügyében és egyik m.-szigeti járásbíró ellen elkövetett rágalmazási perben. Mindkettő szintén mostanában jön végtárgyalásra.

Mint értesülünk, Simonffy Béla dr. kir. ügyész indítványát mar meg is tette a Miklós-Szabó féle ügyben.

Irodalom -- Művészet.

* Őszi Divat. A „Divat Ujság“-ot ma küldte szét a kiadóhivatal. A Divat Ujság III. évfolyamának 18. szeptember 15-ik száma gazdag és változatos tartalommal jelent meg. 59 rajz a főlapon mutatja be a legújabb divatot részleteiben. Kalap, bluz, gallér, serdülő leányoknak való ruha, ruhadísz nagy változatoságban követi egymást, a leglényesebb kiállításától kezdve a legszerényebb, de nemkülönben elegáns darabig. — A szórakoztató mellékletet egy kedves elbeszélés, Lónyay Etelkáról és a magyarság ünnepéről szóló ozikkelyek, a „Háztartás“ rovat, a szerkesztői üzenetek és a hirdetések töltik be, míg a szabásmintaiv az összes ábrázolt ruhák szabás mintáját közli. Mellékelve van ezen számhoz továbbá a „Tündér Ujjak“ című melléklet 3-ik száma, valamint 2 lapon öt különböző színes delftminta. A Divat Ujság“ előfizetési ára postai széküldéssel az október—deczem-

beri negyedévre 1 frt 10 kr. Előfizethetni (a Budapesti Hírlap utalványán is) a kiadóhivatalban Rökk-Szilárd-utca 4.

S z i n h á z .

* Blaha Lujza Nagyváradon. Blaha Lujza most folytatja buesu-körútját. A művész nő tegnapelőtt Nagyváradra érkezett, a hol háromszor lép föl. Az indóháznál óriási közönség várta és őszinte lelkesedéssel fogadta. A szigligeti-társaság és a színügyi bizottság számos tagja üdvözölte a művésznőt. Blaháné meghatótan köszönte meg a váratlan diszes fogadtatást. Ezután a város díszkoeciján a városba hajtattott. A művész nő a „Piros bugyellárisban“, a „Szókimondó asszony-ságban“ és „Nániban“ lép fel. A közönség körében gyűjtést indítottak egy értékes emlék beszerzésére, a melyet utolsó fellépétekor ünnepélyesen adnak át neki. Tiszteletére a Szigligeti-társaság fényes banketet rendez.

Tunyogi bácsi.

Magas, szikár, őszbe csavardott ember állított be hozzám a minap.

— Jónapot kívánok, kedves öcsém uram.

— Jónapot kívánok, — szólék fellállva az íróasztal mellől és elébe lépve — látszólag merő ndvariasságból, tulajdonképen pedig, hogy a szemébe nézzek ennek az én ismeretlen bátyám uramnak.

Bizony meglehetősen kopott alak volt az öreg. Bő szürke kabátja nagyon romlásnak indult, kivált a könyöke táján. Hatalmas eszmáit kellenél jobban belepte a por, hanem azért a por alól is kilátszott, hogy a folt már nagyon lekvánkoszik róluk. Nagyszélű, zsiros kalapját zavartan forgatta kezében és együgyűen mosolygott.

— Talán bizony már nem is tetszik kedves öcsém uramnak ismerni? Persze, persze. Mit is beszélök. Hiszen nem is volt még szerencsém. Pedig hát rokonság volnánk — jobban mondva sógorság. Anyai ágon. Igen anyai ágon. Az öreg Tunyogi volnék én, a Tunyogi bácsi.

Nagyon örvendtem.

— Tessék helyet foglalni, Tunyogi bácsi.

— Köszönöm kedves öcsém uram — és nagy óvatosan leült egy fotelbe, a kalapját maga elé helyezvén a szőnyegre. Aztán nagyot lélezett és folytatta:

— Bizony, bizony, megöregedtünk, elkoptunk. No, nem ugy volt régen. Nemesek hadnagya voltam én, kedves öcsém uram, — nemesek hadnagya. — Még a régi jó időkben. Persze, persze. Akkor még nem jártunk gyalog. Hm, hm. Héj, kedves öcsém uram, az volt a jó idő. Most? Nehéz most az élet, nagyon nehéz.

Elhallgatott egy perczre. Nagyot nyelt és dörmögő, lassu hangon mondta:

— Gyalog jöttem, étlen szomjan, Földestől idáig.

— Ha egy pohár konyakkal meg egy kis szalámmal szolgálhatok . . .

— Óh, köszönöm kedves öcsém uram. Kár a konyak, az a finom ital, ilyen kopott vén emberbe. De hát csak elfogadom. Tetszik tudni, — nem ettem délebedet.

Elébe tettem a konyakos flaskát, meg a szalámit. Tessék parancsolni.

— Köszönöm, nagyon köszönöm. Csak egy pohárkával, mert az ilyen öreg embernek már könnyen az inába száll.

Felhajtott egy pohárral és falatozni kezdett.

— Hát az édes atyja ura, a kedves sógor ur, hogy érzi magát? Jól? No, hála Istennek. Az édes anyja is? A kedves testvérei?

Vagy nincsenek is? Van egy? No nagyon szép család.

Töltött magának és ivott.

— Kedves öcsém uram jogot végzett? Persze, persze. Mit is mást. Az való a magyar nemesnek. Hanem azt nem jól teszi öcsém uram, hogy a nevét csak úgy szimplán írja ki a névjegyre, ahogy az ajtón látom. Se ezimer, se korona, se prédikátum. Még azt hiszik, valami rossz zsidó. Pedig micsoda jó nemes család! Én tudom, hisz sógorság vagyunk.

Megint bekapott egy pohárral és megint levágott egy jó darab szalámit.

— Hát ügyvédi pályára tetszik lépni? Nem? Hivatalba? Hát akkor minek a doktorátus? Ugyan, ugyan. Tessék elhinni, a hivatali pálya nem nemes embernek való.

Ismét egy pohár konyak.

— Tetszik ismerni Kövesdi Pétert? Az ügyvédet. Lám, milyen gazdag ember! Nekem köszönheti. Tessék elhinni, hogy nekem. Mert rokonom. Töröl metszett atyámia az édes anyjáról. Nohát, mikor elvégezte a jogot, azt mondtam neki: Ne menj hivatalba Péter, légy te ügyvéd. Azt felelte: Megfogadom a szavát Tunyogi bácsi, ügyvéd leszek.

Töltött, ivott és folytatta.

— Mikor megvolt a diplomája, azt mondtam neki: Ne telepedj le nagy városba, Péter, eredj ki vidékre. Hát ugy tett. Lendült is az irodája, megélhetett szegényesen. Akkor arra oktattam: Na most fiam Péter, vedd el a járás főszolgabíró ur leányát. Szót fogadott a Péter, elvette. Nem is bánta meg. Héj, jó tanácsadó a Tunyogi bácsi.

Büszkén ragyogott a szeme, önértésen nyult a konyakos üveg után és felhajtott egymás után két pohárral.

— Hanem már be is tetszik rugatni kedves öcsém uram. De megyek is már. A világért sem tartóztatom tovább. Tudom, hogy drága minden percze. Óh, ilyen jeles embernek. Tán épen társaságból vonom el. Szép lányok közül? Mi?

Hamiskásan vágott a szemével és felszedte a kalapját.

— No, Tunyogi bácsi, a szent János áldását!

Megitta — az én egészségemre, aztán, nagy nehezen elbotorkászott.

Azóta alig várom, hogy találkozhassem Kövesdi Péter ügyvéd ural. Megkötném vele az atyafiságot. Hiszen Tunyogi bácsi mindkettőnkhez rokonság. Anyai ágon — igen, anyai ágon.

(90.)

CSARNOK.

A jegyváltás.

— D r a m o l e t t . —

Egy felvonásban.

A „*Debreczeni Ellenőr*“ részlete

Irta:

F u ú j a c s .

Személyek:

Daróczy Dénes, jómódu földbirtokos *
Kornélia felesége *
Margit, leánya *
Gróf Vray Pál, a család barátja *
László Aladár *
József, belső inas Daróczyéknál *

Színhely: Daróczy lakása. (Két oldalt ajtó! Balra kanapé, előtte egy asztalka női kézimunkákkal megrakva. — Jobbra szintén asztal néhány székkal; az asztalon egy tálcán vizes üveg és pohár, szivartárca szivarokkal. Az előbbi asztalon azonkívül egy

óra és kézi-berendezés
Idő: Jel
Történelmi városban.

(Egy aszimunkák tartja a pamgombolyítja

— Vigy járt leesik kartsad, hog mert akkor

— Édes hogy másko virradt reán dugsággal. kor ma est tot az asztal a szobában. jó Istenem! csak a bold csak muljat nyen . . . e tovább, csak

(Nevetv Margit; gye gam el nem

(Hizeleg lalja előbbi san, hogy n mények köz munkával b (A munka e

— Nem zel azt kife, ne legyen j nom tiszta anyának ni hogy gyerm gyermekem atyád még nak, bár vo paszthalhatni hogy atyád választásod ellenkezni a molyságat.

— Hisz mig a jegy egyszer tulle kimondhatat tot legombo

— Jöjj (Miután ed lett foglal ot.) Látod, gálásban . . . én leányom

— (Sér mondhat ily az, ki már váltási ünne

— Tess

— Hat

— Mily

alig várja m

óra és kézi-csengő van elhelyezve. A többi berendezés szabad.)

Idő: Jelenkor.

Történik egy délmagyarországi csinosabb városban.

I. Jelenet.
(Kornélia.)

(Egy asztal előtt ülnek, a melyen női kézimunkák hevernek. Margit két kezével tartja a pamut köteget, a melyről anyja legombolyítja a pamutot.)

Kornélia.

— Vigyázz csak jobban, Margit; mindjárt leesik kezeidről az összes pamut, ne úgy tartsad, hogy minduntalan lecsavarodjék, — mert akkor sohasem leszünk készen...

Margit

— Édes anyám, ne csodálja ezt; tudja, hogy máskor ügyes vagyok, de ma oly nap virradt reám, mely szívemet szinig tölti boldogsággal. Vagy ne legyen jó kedvem, mikor ma este lesz a jegyváltásom? (A pamutot az asztalra teszi, feláll s tapsolva tánczol a szobában.) Ugy, ugy, be boldog is vagyok jó Istenem! Egy néhány óra választ el már csak a boldog pillanattól... (az órára néz) csak muljatok perczecskék szaporán, serényen... egy... kettő... három... így, így tovább, csak rajta, siessetek!

Kornélia.

(Nevetve) Jaj, be nagy gyerek vagy te Margit; gyer ide inkább és segíts, mert magam el nem készülök vele estig sem.

Margit.

(Hizelegve) Megteszem szívesen; (elfoglalja előbbi helyét) hanem azt tudom biztosan, hogy mikor édesanyám hasonló körülmények között volt, aligha tudott volna ilyen munkával bibelődni! Ugy-e igazat mondtam? (A munka ezalatt folyik.)

Kornélia.

— Nem akarom én kedves leányom ezzel azt kifejezni (fontoskodó arccal), hogy ne legyen jó kedved, hogy ne örülj, sőt kívánom tiszta szíveimből és óhajtom. Hiszen egy anyának nincs forróbb óhajta, mint az, hogy gyermekeit boldognak lássa. Hanem látod gyermekem, te nem is gondolsz arra, hogy atyád még most sem nagy barátja a dolognak, bár volt s lehetett elégszer alkalmad tapasztalhatni. Egész őszintén mondhatom, — hogy atyád teljesen nincs megnyugodva ezen választásodon. — Azért csak légy nyugodt, ellenkezni aligha fog, ha látja a dolog komolyságát.

Margit.

— Hiszen a papa csak addig beszél így, míg a jegyváltás meg nem lesz; ha azon egyszer tustünk, osztozni fog ő is végtelen, kimondhatatlan örömben. (Ezalatt a pamutot legombolyítják.)

Kornélia.

— Jöjj, azután ülj most mellém, Margit. (Miatán eddig vis á vis ült, most anyja mellett foglal helyet; majd átöleli és megcsókolja őt.) Látod, mennyire kimelegedtél a szaladgálásban... (Tréfálva) Hiába, gyerek még az én leányom!

Margit.

— (Sértett büszkeséggel.) Na, de hogy mondhat ilyet, kedves anyám?! Hát gyerek az, ki már izé... izé... (félénken) jegyváltási ünnepélyét tartja ma?!

Kornélia.

— Tessék, milyen biztosra veszi.

Margit.

— Hát talán csak igaz!

Kornélia.

— Milyen türelmetlen ez a fiatal leány; alig várja már az estét!

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Érték-tőzsde.

A debreczeni „közgazdasági bank részvénytársaság“ közlése. 1896. szeptember hó 17-én.

Államadósság:

Magyar aranyjárdék 4%.	—	122.25	122.75
" vasuti beruházásiköt. 4 1/2%.	121.50	122.50	
" koronajárdék 4%.	—	99.25	99.75
" regále vált. köt. 4 1/2%.	—	100.—	101.—
Oszt. aranyjárdék 4%.	—	123.25	123.75
Egységes állam kötvény 4 1/2%.	101.50	102.—	
Tisza-szeg. 4%-os nyerem.-sors	138.50	140.50	

Részvények:

Magyar hitelbank részvény	—	403.50	404.—
Oszt. hitelbank részvény	—	369.30	369.50
Magyaripar-éskeresk. bank. r.	106.25	106.50	

Sorsjegyek:

Magyarjelzalogbank 4%-ossorsj.	122.75	123.75
3-os	104.—	105.—
Oszt. földhitel sorsjegy 3%-os	115.25	116.25
Magyar vöröskereszt sorsjegy	10.—	10.40
Oszt. r.	18.—	18.40
Olasz	11.50	12.—
Bazilika sorsjegy	6.80	7.20
Jó-sziv	3.10	3.40

Pénzmekek:

Cs. és kir. arany	—	5.62	5.68
20 markás arany	—	11.71	11.75
20 frankos arany	—	9.53	9.56
1 Sovereigns	—	11.96	12.—

Debreczeni piac.

Hetivásár szeptember 15.

Gabonavásár.

Buza, piacra hozatott	2329	kgr. I.
rendü	6.50, II r. 6.40, III r. 6.30.	
Rozs, piacra hozatott	2137	kgr. I.
rendü	5.40, II r. 5.35, III r. 4.30.	
Kétszeres, piacra hozatott	1975	kgr. I.
rendü	5.50, II. r. 5.40, III r. 5.30	
Árpa, piacra hozatott	2143	kgr. I.
rendü	5.00, II r. 4.80, III r. 4.60.	
Zab, piacra hozatott	2090	kgr. I.
rendü	5.00, II r. 4.90, III r. 4.80.	
Tengeri, piacra hozatott	2810	kgr. I.
rendü	4.60, II. r. 4.50, III. r. 4.40	

Köles 5.—, —, —

Köleskása 12.—

Burgonya 1.80—1.40

Piaci árucikkék:

100 kilónként: Bab fehér 8—10.00, bab sárga 10—12 burgonya 1.80, sódarabos 10.80, só darált 11.50, disznózsir 56 frt, széna I. rendü 2.40, II. r. 1.80, III. r. 1.50, szalona I. r. 60 frt, II. r. 50, szalonna sós 54—57 frt, szalonna sótlan 50 frt, háj 50 frt, nyers faggyu 22 frt, szappan 19 frt, aszalt szilva 16 frt, borsó 18 frt, lenese 24 frt, rizs 16—32 frt, pirszen 2.20, salgótarjáni 1.50, szalonkőszén 1.80, árpakása 14—34

Kilónként: Árpakása 14—32 kr. aszaltszilva 20—24 kr., asztali dara 15 kr., burgonya 3 kr., borsó szépassági 20 kr., szatmári 18 kr., bab fehér 8 kr., sárga 8 kr., disznó-zsir 60, cukor 48, irós-vaj 1 frt — kr., köleskása 12 kr., lenese szatmári 20 kr., szépassági 24 kr., liszt Nr. 1. 13 kr., Nr. 2. 12 1/2 kr., Nr. 3. 12 kr., Nr. 4. 12 kr., Nr. 5. 10 kr., Nr. 6. 11 kr., olvasztott vaj 90 kr., só darabos 11 kr., darált 12 kr., rizskása 16—32 kr., szappan 24 kr., szalonna sós 60 kr., sótlan 52 kr., kávé 2 frt 20 kr.

Literenként: Tej 8—10 kr., tejfel 40 kr., aszalt-szilva 15 kr., petroleum 20 kr., borsó 12—14 kr., lenese 10—12 kr., bab 8 kr., köleskása 10 kr.

Tüzifa: 4 köbméter tölgyfa 12 frt bükkfa 13 frt, nyárfa 7.50 kr., fafelvágás 2.40 frt, beszállítása 1.20 kr.

Állatvásár.

Ló felhajtattott 853 db., elkelt 551 db. Marha felhajtattott 1042 db., elkelt 497 db. Sertés felhajtattott — db., elkelt — db. Sovány 6—12 hónapos — frt. Egy éves—másfél éves — frt. Másfél éves—kétéves — frt. Öreg sovány — frt. Kövér kilója — kr. Uj szalona 54—57 kr., Juh és birka felhajtattott — db. elkelt — db.

Egy pár hizott ökör 250—300 frt tehén 120—180 frt, hizott tehén bornyával 100—150 frt, fejős tehén bornya nélkül 120—160 frt, meddő tehén 90—140 frt, I. r. jármos ökör 350—400 frt. II. r. jármos ökör 250—300 frt, III. r. jármos ökör 180—250 frt, tinó 100—140 frt, üsző 60—100 frt, rugott üsző bornyu 45—75 frt, ökörbornyu 30—75 frt.

Husárak: Marhahus —, 40, 44, 50, 52, 54, 56, 60 kr. Bornyuhus 44—50 kr. Sertéshus 48, 52, 56, 60 kr. Juhhus 34—36 kr.

Budapesti gabona-tőzsde.

Budapest, szeptember 16.

Buzát ma jól kínáltak, a kereslet jó volt. — Elkelt lanya irányzat mellett 65.000 mm. 5—5 1/2, kr, olesóbb áron.

Egyéb gabonaneműekben gyenge volt a forgalom, változatlan árak mellett.

Eladatott:

Buza. (Idei.) Tiszav.: 100 mm. 81. kg. 7.40 frt. 400 mm. 81. kg. 7.45 frt. 500 mm. 80.5 kg. 7.40 frt. 300 mm. 80.5 kg. 7.40 frt. 100 mm. 80.5 kg. 7.35 frt. 200 mm. 80 kg. 7.37 és fél frt. 100 mm. 80 kg. 7.35 frt. 100 mm 80. kg. 7.35 frt. 500 mm. 80. kg. 7.30 frt. 500 mm. 80 kg. 7.40 frton.

Zab: 5.22—5.75.

Natáridő-üzlet.

Az irányzat eleinte lanya volt később azonban szilárd lett s az árak rohamosan emelkedtek.

Hivatalos felmondások 3000 mm. buza szept. 12-iki átvételre.

Hivatalos zárófolyamok déli 1 órakor.

	frt
Buza szept.-októberre	1896 7.98—7.—
" máj.-júniusra	1896 7.26—7.28
Rozs tavaszra	1896 6.—
" szept.-okt.-ra	1896 6.17—6.19
Tengeri máj.-jun.-ra	1897 3.94—3.96.—
" aug.-szept.-re	1896 5.74—3.78
Zab máj.-jun.	1896 5.62—5.65.
" szept.-okt.	1896 5.27—5.29
Repeze aug.-szept.	1896 —.—

Zárlat 4 óra 30 perczkor:

	frt
Buza 1896. őszre	6.99—7.01
Rozs 1896	5.95—5.96
Zab 1896	6.28—6.29
Tengeri 1896 máj.-június-ra	3.75—3.76
Repeze 1896 őszre	10.10—11.26

Sertéspiac.

Kőbánya, szeptember 16.

Magyar elsőrendü: Öreg nehéz (páronként 40 klgron felüli sulyban) — krtól — krig. Öreg közép (páronként 300—400 klgr sulyban) — krtól — krig. Fiatal nehéz (páronként 320 klgron felüli sulyban) 53 1/2 krtól 54 krig. Fiatal közép (páronként 251—320 klgr. sulyban) 54 krtól 55 krig. Fiatal könnyű (páronként 250 klgrig terjedő sulyban) — krtól — krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 klgron felüli sulyban) 53 1/2 krtól 54 krig. Közép (páronként 220—280 klgr. sulyu) 44 krtól 45 krig. Könnyű (páronként 220 klgrig terjedő sulyban) 43 krtól 44 krig. Sertésleltszám 1896. évi szept. hó 14-ik napján volt készletben 4703 darab. 1896. évi szept. hó 15-ik napján felhajtattott — darab 1896. szept. hó 15-ik napján elszállított 703 db. 1896. évi szept. hó 16-ik napjára maradt készletben 4000 db. — A hizott sertés üzletirányzata változatlan.

Bérekocsik dijszabályzata.

	Két lovas	Egy lovas
I. Napszámra:		
Egész napra, reggeli 7 órától esti 9 óráig	5	3
Fél napra, reggeli 6 órától d. u. 1-ig, vagy d. u. 1-től esti 9 óráig	3	2
II. Óraszámra.		
Fél órára	40	30
3/4 órára	60	45
Egy egész órára	80	60
Minden következő órára	40	30
Az utolsó órán túl félóra v. kevesebb időre	20	15
III. Egyes járatokért.		
Megállapodás és visszamenet nélkül a város sorompóiáig	50	30
IV. Meghatározott járatok.		
Temetéseknél (valláskülönbség nélkül), ha a végtisztesség a templomban történik.		
A temetőbe ki és vissza	2	1
A háztól egyenesen a temetőbe ki és vissza	1	20
A színházba menet	60	40
A színházból jövet	80	60
Bármely vasuti indóház vagy raktárhoz nappal menet vagy jövet kézi táskával	50	30
Éjjeli menet vagy jövet kézi táskával	80	60
A kocsi mellé elhelyezett minden darab málna után külön 10 kr. díj jár.		
A koresolyázó, vagy esónakázó tóhoz, cukor-gyár, légszesz-gyár, kertészeti egylet és gőzmalomhoz menet vagy jövet	50	30
Menet és visszajövet egy órai várakozással	80	60
A nagyerdei fürdőházhoz, polgári vagy katonai lövöldéhez menet vagy jövet	50	30
Menet és jövet egy órai várakozással	1	70
Minden következő órára	60	40
Külső barom- és lövésártérre oda és vissza egy órai várakozással	120	90
Minden következő órára	40	30
Katonai laktanyához és katonai kórházhoz menet vagy jövet	50	30
Menet és visszajövet 1 órai várakozással	80	60
Minden további órára	40	30

Kiadó és laptulajdonos:
 „Csokonai” nyomda és kiadó részvénytársaság.
 Felelős szerkesztő: Koncz Akos.

Nyiltér.

Henneberg-selyem csakis akkor valódi, ha közvetlen gyárából rendelik — fekete, fehér és színes 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint — sima, csikos kockázott, mintázott, damasztot s. a. t. (mint egy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) s. a. t. a megrendelt áru, postabér és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat postafordultával küld: **Henneberg G.** (os. és k. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben.** Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintézték. **1**

775-50-34

Vese, húgyhólyag, húgydara és köszvénybántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által a Lithion-forrás

Salvator
 sikerrel rendelve lesz.

Húgyhajtó hatása!

Kellemes ízű! Könnyen emészthető!
 Kapható ásványvíz-keskedésekben és gyógyszerárakban.
 A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.

772-25-19

A kir. gazdasági tanintézetnél

Rózsa- és Hópehelyburgonya
 kapható métermázsanként
2 forintért.

Minták a városban levő igazgatóságnál megtekinthetők, hol a megrendelés is eszközölhető.

825-5-1

M.-Pályi határában
 266 hold és 1200 □
 I. oszt. szántóföld
1897. évi április 1-től kezdve
6 évre
bérbe adatik.

Értekezhetni Kövy Lajossal, a Közgazdasági Bank ügyvezetőjével Debreczenben.

821-3-3

ADLER SIMON

partieáru-üzlete

DEBRECZENBEN,

a Gál-házban a Corsó kávéház átellenében.

Ajánlja az ez idő szerint raktárán levő

czipő, kalap, férfi és gyermek Jäger ruhák, ingek, játék és diszműáru cikkei

meglepő olcsó áron.

812-3-3

Szőnyegek,

csipke- és szövet-függönyök,

ágy- és asztalterítők,

butorszövetek, viaszos vásznak

nagy választékban kaphatók

Szabó Lajos fiai

cégnél, Debreczen, Rózsater.

804-0-6

Keil Lajos-féle PADLÓZAT-FÉNYMÁZ

(GLASUR)

legkitünőbb mázó-szer puha padló számára.

1 nagy palaczk ára 1.35 kr. — 1 kis palaczk ára 68 kr.

Viasz-kenőcs

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára. 1 köcsög ára 60 kr.

Arany-fénymáz

képek stb. beanyozására. 1 kis palaczk ára 20 kr.

Fehér „Glasur“-fénymáz

Legjobb szer mo-dó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujjonnan befestésére. 1 kis doboz ára 45 kr. — 1 nagy doboz ára 75 kr.

Mindenkor kaphatók: **Szent-Királyi Tivadar** cégnél Debreczenben.

785-21-7

Törleszt. kölcsön földbirtokokra.

Kölcsön a valódi becsérték 3/4 részéig 20-50 évi közti időre készpénzben. Birtokos felmondhat bármikor, pénzintézet nem mondhat fel. Osekély kamattal tőke is törlesztetik. Lebonyolítás legrövidebb idő alatt.

— Convertálás bélyeg- és illetékmentes. —

Semmi előleges költség.

Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csakis: telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv másolat.

INGATLAN- és JELZÁLOG-FORGALMI-INTÉZET,
 Budapest, VI., Váci-körut 39.

Legnagyobb Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet a monarchiában, egyedüli, mely hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokosoktól ohmánszerűleg ajánlva van. 813-3-2

Képviseelő kerestetik!

Képviseelő kerestetik!